

SKUPŠTINA CRNE GORE

POSLANIČKI KLUB

Predsjedniku

Ivanu Brajoviću

 CRNA GORA SKUPŠTINA CRNE GORE	
PRIMLJENO:	25.05 2020 GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-61-2/20-85
VEZA:	
EPA:	
SKRAĆENICA:	PRILOG:

81000 Podgorica
Bulevar Sv. Petra Cetinjskog 10

tel: 020/ 242 161

faks: 020/ 247 572

e-mail: klub.dps@skupština.me

Broj: _____

Datum, _____

Na osnovu čl.187 i 188 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Ministru kulture Aleksandru Bogrdanoviću postavljam sledeće

POSLANIČKO PITANJE:

Da li u budućnosti planirate izradu strategije, nastavaka radova na arheološkom lokalitetu Carine u Risnu, kao i sanaciju Palate Ivelića koja je namjenski bila određena za arheološki institut. Risan sa svojim nalazištima pripada svjetskom kulturnom naslijeđu univerzalnih vrijednosti, i naša obaveza bi bila nastavak istraživanja, očuvanja i valorizacija neprocjenjivog kulturnog bogatstva koja bi se morala sačuvati od raznih devastacija, a u budućnosti prerasla u arheološki park sa institutom za arheologiju?

OBRAZLOŽENJE:

U arheologiji Risan je apostrofirano kao veoma značajno arheološko nalazište i lokalitet sa kontinuiranim istorijskim i civilizacijskim trajanjem. Od praistorije do savremenog doba, smjenjivala su se razdoblja koja svjedoče o burnoj i značajnoj istoriji ovog dijela Mediterana. Od praistorijskog perioda i pronađenih crteža u pećini Lipci, u neposrednoj blizini Risna, preko antičkog vremena, gdje se Risan spominje u djelima rimskih i grčkih pisaca, zatim značajnog rimskog perioda, srednjovjekovnog, slovenskog, turskog, mletačkog, pa sve do današnjih dana. Krajem XIX vijeka istraživač Artur Evans skrenuo je pažnju inostrane javnosti na arheološka nalazišta u Risnu, kao i

austrijski arheolog Richli iz 1898 člankom „Arheološki materijal iz Boke Kotorske“. Tridesetih godina prošlog vijeka došlo je do otkrića Rimske vile i mozaika Boga Sna Hipnosa, koje je poslednjih godina probudilo ogromnu pažnju turista i postalo jedano od najposjećenijih lokaliteta ovog tipa. Zvanična istraživanja Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture sa Cetinja, započela su šezdesetih godina prošlog vijeka, gdje su arheolozi na istom lokalitetu u blizini današnjeg hotela „Teuta“, otkrili ostatke velikih građevina, mermerne stubove i statue kao i brojne ulomke keramike, značajan numizmatički materijal i mnogo toga vrijednog.

POSLANICA

Marija Čatović

Crna Gora
Ministarstvo kulture

CRNA GORA
SKUPŠTINA CRNE GORE

Adresa: Njegoševa bb,
81250 Cetinje, Crna Gora
tel: +382 41 232 571
fax: +382 41 232 572
www.mku.gov.me

Br: 01-008/20-1288/2

PRIMLJENO:	27. 05	20 20	GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-61-2/20-85/2		
VEZA:			
EPA:			
SKRAĆENICA:	PRILOG:		

27. maj 2020.

SKUPŠTINA CRNE GORE
Gospodin Aleksandar Jovičević, generalni sekretar

Predmet: Odgovor na poslaničko pitanje poslanice Marije Čatović

U skladu sa članom 188, stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, poslanica Marija Čatović, postavila je ministru kulture Aleksandru Bogdanoviću sljedeće:

Poslaničko pitanje

“Da li u budućnosti planirate izradu strategije, nastavaka radova na arheološkom lokalitetu Carine u Risnu, kao i sanaciju Palate Ivelića koja je namjenski bila određena za arheološki institut. Risan sa svojim nalazištima pripada svjetskom kulturnom nasljeđu univerzalnih vrijednosti, i naša obaveza bi bila “nastavak istraživanja, očuvanja i valorizacija neprocjenjivog kulturnog bogatstva koja bi se morala sačuvati od raznih devastacija, a u budućnosti prerasla u arheološki park sa institutom za arheologiju?”

U skladu sa čl. 190 i 191 Poslovnika Skupštine Crne Gore Ministarstvo kulture na postavljeno poslaničko pitanje daje sljedeći:

Odgovor

Poznato je da arheološki lokalitet Carine u Risnu i Palata Ivelić pripadaju univerzalnim vrijednostima Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora, koje se nalazi na Listi svjetske baštine UNESCO, ali i da zbog izuzetnih kulturno-istorijskih vrijednosti od 1950. godine imaju status pojedinačnog kulturnog dobra (arheološki lokalitet Carine, Rješenje br. 508 od 06.07.1950. godine; Palata Ivelić, Rješenje br. 286 od 14.04.1950. godine).

Kada je u pitanju arheološki lokalitet Carine u Risnu, dosadašnji rezultati arheoloških i konzervatorskih istraživanja, a nakon otkrića ostataka više građevina javnog karaktera, palata, kao i arheološkog materijala izuzetnih kulturnih vrijednosti (keramike, metala, stakla, novca kralja Balajosa-4680 novčića), potvrđuju postojanje naselja iz perioda od IV do I vijeka p. n. e.

Svjesni činjenice o značaju ovog arheološkog lokaliteta, kako sa aspekta arheologije kao nauke, tako i sa aspekta njegove valorizacije, prezentacije i stavljanja u funkciju održivog korišćenja, Ministarstvo kulture u kontinuitetu podržava projekte koji se odnose na arheološka i konzervatorska istraživanja ovog lokaliteta. To potvrđuje i godišnji Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara, koji na prijedlog Ministarstva kulture usvaja Vlada Crne Gore, a kroz koji je od 2012. do 2020. godine za višegodišnji projekat pod nazivom "Arheološka istraživanja u Risnu (lokaliteti Carine i Gradina)" izdvojeno 158.500 eura, što složitete se nije mala suma, naročito imajući u vidu kompleksnost ovih istraživanja, kao i to da su za realizaciju ove vrste istraživanja neophodna značajna finansijska ulaganja, koja predstavljaju izazov i za mnogo razvijenije zemlje.

Takođe, podsjetiću da je lokalitet Carine u Risnu od 2001. godine i predmet interesovanja međunarodnih eksperata. U tom smislu potpisan je Sporazum o saradnji između Univerziteta u Varšavi (Centar za arheološka istraživanja Jugoistočne Evrope) i Centra za konzervaciju i arheologiju Crne Gore o vršenju sistematskih arheoloških istraživanja, koja se sprovode u kontinuitetu. U tom smislu Univerzitet u Varšavi osim ekspertske pomoći, pruža i određenu finansijsku podršku za svoje eksperte.

Iz navedenog jasno je zaključiti da je Ministarstvo kulture opredijeljeno za kontinuitet ulaganja u višegodišnje projekte čiji su realizatori reprezentativne nacionalne ustanove iz oblasti kulturne baštine, koje su i sa aspekta struke i nauke prepoznale ulogu i značaj ne samo lokaliteta Carine u Risnu, već i druge arheološke lokalitete u Crnoj Gori, među kojima ću izdvojiti lokalitete: Crvena Stijena, Duklja, Municipijum S u Pljevljima.

Kada je u pitanju Palata Ivelić koja se nalazi u centralnoj zoni Risna, sa istočne strane glavne ulice Gabela i čini dio jedinstvene urbane cjeline starog jezgra Risna, podsjetiću da je ista znatno oštećena u zemljotresu iz 1979. godine, kada su srušeni krov i unutrašnjost, tako da su ostali samo spoljni zidovi.

Cijeneći značaj njene revitalizacije i stavljanja u funkciju održivog korišćenja, u prethodnom periodu vršene su brojne aktivnosti od kojih ću izdvojiti dugogodišnje interesovanje Varšavskog univerziteta za ustupanje palate na korišćenje. U tom smislu tadašnje Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija se obratilo Ministarstvu finansija, kao nadležnom organu za poslove raspolaganja državnom imovinom, kako bi prema Opštini Kotor uputilo zahtjev da se pravo vlasništva nad Palatom Ivelić ustupi Crnoj Gori, bez naknade. Povod ovog obraćanja je

dugogodišnje interesovanje Varšavskog univerziteta za osnivanjem Međunarodnog arheološko-istraživačkog centra u Risnu, u Palati Ivelić, koja je bila vlasništvo Opštine Kotor, a u cilju realizacije Sporazuma između Vlade Republike Poljske i Vlade Crne Gore o saradnji u oblasti kulture, obrazovanja i nauke.

S obzirom na to da je Palata Ivelić kulturno dobro, Ministarstvo finansija se obratilo Ministarstvu kulture za mišljenje, koje je u smislu člana 42 Zakona o zaštiti kulturnih dobara, dalo saglasnost na ustupanje palate, radi njene revitalizacije i osnivanja značajne međunarode institucije. U tom smislu Opština Kotor ustupila je Palatu Ivelić državi, odnosno Ministarstvu finansija, a Ministarstvo kulture se saglasilo, da se ista, u skladu sa odredbama propisa iz oblasti zaštite kulturnih dobara, ustupi na korišćenje Varšavskom univerzitetu radi obnove i osnivanja međunarodnog arheološko-istraživačkog centra.

Imajući u vidu višegodišnju arheološku i naučno-istraživačku saradnju Varšavskog univerziteta sa Univerzitetom Crne Gore na lokalitetima u Risnu, te da se radi o nekomercijalnoj namjeni i ozbiljnom partneru koji već godinama pruža ogromnu podršku i doprinos razvoju naučno-istraživačke djelatnosti i obrazovanja arheološkog kadra u Crnoj Gori i promociji Risna, i kroz publicističku djelatnost, kao svjetski značajnog lokaliteta, ocijenjeno je da bi osnivanje centra bilo od neprocjenjive koristi za Crnu Goru. Takođe, omogućilo bi, da se konačno obezbijedi prostor za konzervatorski tretman i stalnu postavku bogate kolekcije predmeta, otkrivenih na lokalitetu Risinium, od kojih su neki, poput novčića kralja Balajosa, po značaju, svjetskih razmjera, te doprinijelo da Risan dobije na značaju, kako kao svjetski naučno-istraživački centar, tako i sa turističkog aspekta, i u konačnom unaprijedilo ekonomsku valorizaciju grada. Značajno je pomenuti da je sredstva za revitalizaciju palate u iznosu od 750.000 eura trebao obezbijediti Varšavski univerzitet.

Navedeno ukazuje na posvećenost i opredijeljenost Ministarstva kulture u oblasti valorizacije, prezentacije i unaprjeđenja stanja crnogorske kulturne baštine, kroz podršku konzervatorske djelatnosti, njene zaštite i očuvanja, a posebno projekata vezanih za arheološke lokalitete, koji su od značaja za istorijski i društveni identitet i kontinuitet države Crne Gore.

Aleksandar BOGDANOVIĆ
MINISTAR

